

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

Harrastamisen Suomen mallin seminaari: Avustushaku ja ajankohtaisia kuulumisia

24.1.2023

Ohjelma

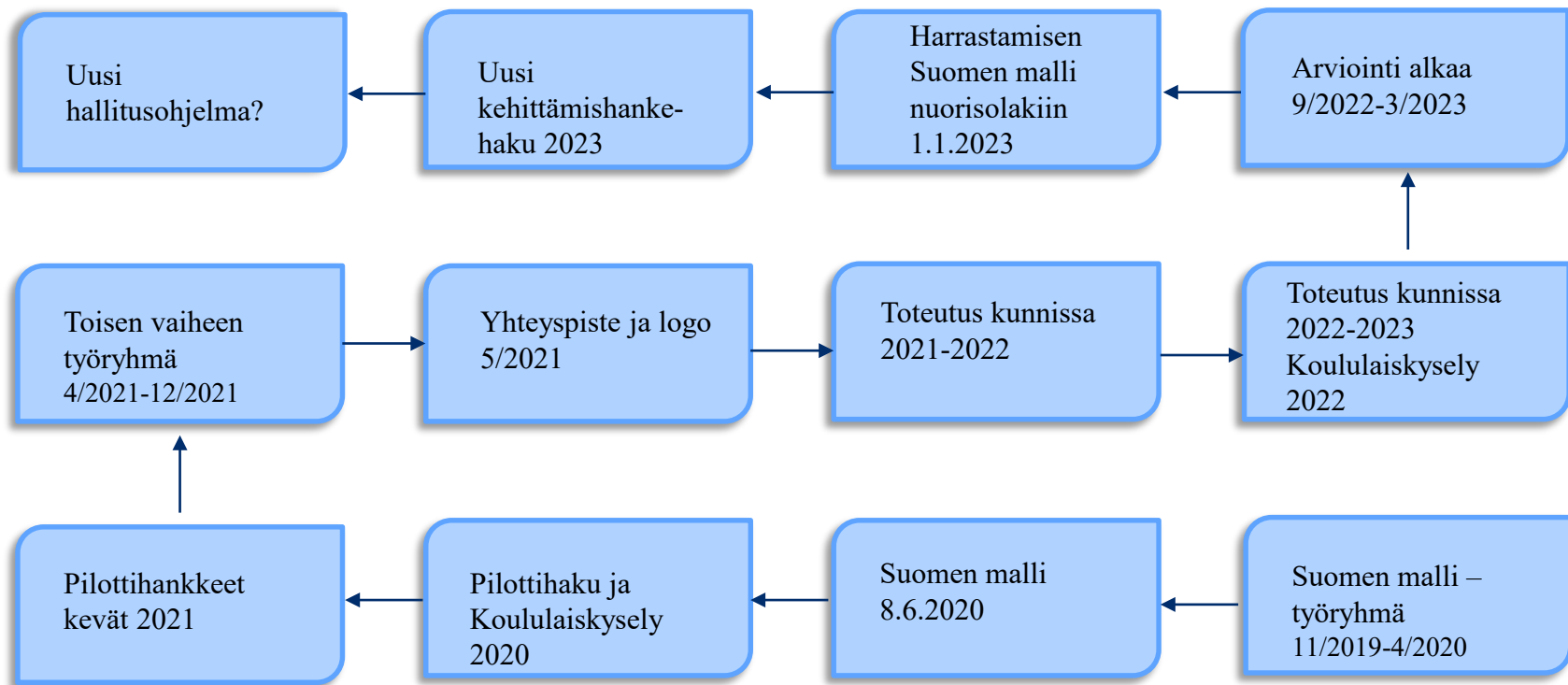
- 13.00 Tervetuloa seminaariin, Tiina Kivisaari
- 13.05 Harrastamisen Suomen malli tällä hallituskaudella, Esko Ranto
- 13:15 Harrastamisen Suomen mallin hakuilmoitus lukuvuodelle 2023-2024, Henni Axelin
- Kysymyksiä ja keskustelua chatista
- 14.10 Ajankohtaista Harrastamisen Suomen mallista, Iina Berden
- 14:30 Seminaari päättyy
- Siirtyminen aluekohtaisiin hakuinfoihin

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

Harrastamisen Suomen malli tällä hallituskaudella

Ylijohtaja Esko Ranto
24.1.2023

Valtakunnallisuus saavutettiin lyhyessä ajassa

- Pilottihankkeet v. 2021: **117** kunnassa. Mukana 230 000 lasta ja nuorta ja 1 100 koulua
- Toteutus lukuvuonna 2021-2022: **235** kuntaa ja 400 000 lasta ja nuorta; 1 900 koulua
- Toteutus lukuvuonna 2022-2023: **267** kuntaa (91%) ja 400 000 lasta ja nuorta; 1900 koulua

Toteutuksen laadun varmistaminen

- Koululaiskyselyllä ja muilla kuulemisilla varmistetaan että harrastukset vastaavat lasten ja nuorten toiveita
- Ammattitaitoiset ohjaajat ja valmentajat sekä harrastusorganisaatiot mukana vahvasti mallia toteuttamassa
- Yhteyspiste kuntien ja harrastusten järjestäjien tukena
- Koulutusta ohjaajille ja valmentajille
- Arvioinnin tulokset huhtikuussa 2023
- Uusi kehittämishankehaku käynnissä

Tavoitteena pysyvä malli

- Harrastamisen Suomen mallista uudet pykälät nuorisolakiin 1.1.2023 <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2016/20161285>
- ”Harrastamisen Suomen mallin mukaisen nuorten harrastustoiminnan, jäljempänä nuorten harrastustoiminta, tarkoituksena on edistää nuorten hyvinvointia mahdollistamalla perusopetukseen osallistuvalla nuorella mieluisa ja maksuton harrastus koulupäivän jälkeen tai ennen sen alkamista. Harrastukseen osallistuminen on nuorelle vapaaehtoista.” (12 a §)
- ”Valtion talousarvioon voidaan ottaa vuosittain määräraha myönnettäväksi 12 a §:ssä tarkoitettuun nuorten harrastustoimintaan. Valtionavustuksen määrää harkittaessa otetaan huomioon järjestettävän harrastustoiminnan laatu ja laajuus, suunnitellun toiminnan ja talousarvion toteuttamiskelpoisuus sekä se, miten kunta toteuttaa 12 a §:n 3 momentissa tarkoitettuja tehtäviä. Tarkempia säännöksiä nuorten harrastustoiminnan valtionavustuksen saamisen edellytyksistä voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.” (21 a §)

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

Valtionavustus Harrastamisen Suomen mallin toteuttamiseen

Yleistä

- Avustuksella tuetaan Suomen mallin mukaista harrastustoimintaa koulupäivän yhteydessä.
- Tarkoituksena on mahdollistaa jokaiselle lapselle ja nuorelle mieluisa ja maksuton harrastus koulupäivän yhteydessä. Harrastamisen Suomen mallissa yhdistyvät lasten ja nuorten kuuleminen harrastustoitveista, olemassa olevien hyvien käytäntöjen ja toimintatapojen koordinoiminen sekä koulun ja harrastustoimijoiden yhteistyö. Kohderyhmänä on perusopetuksen vuosiluokkien 1–9 oppilaat.
- **Haku alkaa 24.1.2023 ja päättyy 28.2.2023 klo 16.15.**
- Päätökset pyritään tekemään 30.4.2023 mennessä.
- Avustukseen käytetään noin 17 miljoonaa euroa.

Yleistä

- Avustus on tarkoitettu kunnille, jotka voivat hakea avustusta joko yksin tai yhdessä toisten kuntien kanssa. Hakemukset toimitetaan aluehallintovirastoille. Avustusta haetaan aluehallinnon asiointipalvelussa:
<https://sahkoinenasiointi.ahtp.fi/fi>
- Avustukseen sovelletaan seuraavia säädöksiä: valtionavustuslaki ja muutettu nuorisolaki

Avustuksen tavoite

- Tavoitteena on tukea lasten ja nuorten mieleistä harrastamista koulupäivän yhteydessä. Harrastukset tulee valita ja järjestää lasten ja nuorten kuulemisesta saatujen tietojen pohjalta. Kuuleminen tulee olla järjestetty vuonna 2022 tai 2023.
- Kunnat voivat hyödyntää opetus- ja kulttuuriministeriön Koululaiskyselyn 2022 tuloksia ([Koululaiskyselyt harrastamisesta - OKM - Opetus- ja kulttuuriministeriö](#)) tai kuulla lapset ja nuoret kunnan omalla kuulemisella. Kuulemisessa tulee kysyä lasten ja nuorten harrastustoiveita koulukohtaisesti.
- Avustus kohdistuu pääasiallisesti harrastusten ohjaajien ja erityisen tuen tarpeessa olevien lasten ja nuorten avustajien palkkakuluihin sekä matka- ja materiaalikuluihin. Avustuksesta osa voidaan kohdistaa myös kohtuullisiin koordinoitinkuluihin.

Seuraavaksi:

- 1) Hakemuksen yleiset vaatimukset, jotta voidaan arvioida
- 2) Hakemuksen kohdat
- 3) Arviointikriteerit

Jotta hakemus voidaan arvioida:

Hakija (eli kunta tai useampi kunta yhdessä) vastaa koordinoinnista kunta- tai aluetasolla sekä paikallisten lähtökohtien huomioimisesta toteutuksessa. Hakija myös varmistaa sujuvan yhteistyön eri toimijoiden kuten koulujen (ml. yksityiset opetuksen järjestäjät) ja harrastusten järjestäjien kanssa.

Avustettavan harrastustoiminnan

- tulee tapahtua pääsääntöisesti koulun tiloissa tai koulua lähellä olevissa tiloissa. Harrastustoiminta voidaan järjestää myös muualla, mikäli harrastuksen sisältö sitä edellyttää (esimerkiksi uinti, laskettelu, keilailu, ratsastus, kulttuuriperintökerho).
- tulee olla koulupäivän yhteydessä (välittömästi oppituntien jälkeen tai niitä ennen aamulla) koulujen työaikana, huomioiden lasten ja nuorten jaksaminen ja aikataulut.
- tulee olla säännöllistä ja viikoittaista (perustelluista syistä tästä voidaan poiketa esimerkiksi silloin, kun ohjaaja saadaan koululle pitkän etäisyyden päästä). Harrastus voi koostua useasta eri lajista tai alasta, jotka vaihtelevat viikoittain tai kuukausittain.

Jotta hakemus voidaan arvioida:

Avustettavan toiminnan tulee (jatkuu)

- tulee käynnistyä viimeistään syyskuussa 2023 ja tulee kestää koko lukuvuoden ajan.
- tulee olla suunnattu joillekin tai kaikille perusopetuksen vuosiluokille 1-9 oppilaille (myös yksityis- ja harjoittelukoulujen oppilaat). 1.–2.- luokkalaisten lasten, jotka ovat mukana aamu- ja iltapäivätoiminnassa, osallistuminen Suomen mallin harrastustoimintaan voi tapahtua myös niin, että harrastusten järjestäjät ohjaavat harrastustoimintaa aamu- ja iltapäivätoiminnan puitteissa.
- tulee olla joko ohjattua toimintaa tai nuorten omaehtoista harrastamista valvotussa ympäristössä

Harrastuksen järjestäjinä voivat toimia

- urheiluseurat, kulttuuritoimijat (esimerkiksi lastenkulttuurikeskukset, museot, taidelaitokset ja perinneyhdistykset), nuorisojärjestöt, kunnat, yritykset ja muut harrastustoimintaa järjestävät yhteisöt.

Hakemukseen 1/6

- **1. Kuvaus harrastusten järjestäjien valinnasta sekä kunnan ja harrastusten järjestäjien välisestä yhteistyöstä**
- Kunta voi itse toimia harrastusten järjestäjänä tai valita lasten ja nuorten toivomien harrastusten perusteella harrastusten järjestäjät, jotka voivat olla paikallisia, alueellisia tai valtakunnallisia toimijoita. Harrastusten järjestäjien valinnassa tulee painottaa harrastuksen järjestäjän ammattitaitoa ja ohjaustoiminnan laatua. Kunnan tulee tiedottaa harrastusten järjestämisen mahdollisuuksista ja painottaa toimijoiden valinnassa avoimuutta.
- Kunnat voivat tiedottamisessa hyödyntää harrastustoimijoiden listaa ([Löydä harrastuksen järjestäjä - Harrastamisen Suomen malli](#)[Linkki toiselle sivustolle](#)[Avautuu uudessa välilehdessä](#))
- Kunnan tulee antaa valituille harrastusten järjestäjille tarvittavat tiedot Harrastamisen Suomen mallista ja sopia harrastustoiminnasta ml. vastuukysymykset, yhteydenpito huoltajiin ja kouluihin, ohjaajasijaisuudet, harrastuksista tiedottaminen, mahdolliset kuljetuskysymykset ja koulun välineiden käyttö.
- Kunnan tulee pitää säännöllisesti yhteyttä harrastusten järjestäjiin hankkeen toteutuksen aikana.

Hakemukseen 2/6

- **2. Koulukohtainen suunnitelma harrastustoiminnan järjestämisestä (erillinen liite)**
- Hakemuksen liitteenä tulee esittää harrastussuunnitelma, jossa on koulukohtaisesti seuraavat tiedot:
- mitä harrastuksia koululla on tarkoitus järjestää
- kerhojen määrä
- harrastusten järjestäjät ja ohjaajat sekä tarvittaessa suunnitelma vielä puuttuvien järjestäjien löytämiseksi. Vastuuhenkilön tulee olla 18 vuotta täyttänyt. Nuoremmat voivat toimia harrastusryhmän ohjaajina.
- jos harrastusta ei järjestetä koululla, missä harrastus toteutetaan
- miten kunta on huomionnut mahdolliset kielivähemmistöt kuten ruotsinkieliset ja saamenkieliset lapset ja nuoret

Hakemukseen 3/6

- **3. Etsivä harrastustoiminta sekä harrastustoiminnan esteettömyys ja saavutettavuus**
- Toimet, joilla pyritään siihen, että jokaiselle lapselle ja nuorelle harrastaminen on mahdollista. Kuntia kehoitetaan hyödyntämään etsivän harrastustoiminnan hyviä käytäntöjä:
<https://harrastamisensuomenmalli.fi/tietoa/hyvat-kaytanteet/?filter=etsiva-harrastustoiminta>

Hakemukseen 4 ja 5 ja 6

4. Harrastusmahdollisuuksista viestiminen lapsille, nuorille ja heidän huoltajillensa

- Millä viestintäkanavilla ja -keinoilla harrastusmahdollisuuksista viestitään lapsille ja nuorille sekä heidän huoltajilleen? Miten viestintätapojen valinnassa otettu huomioon lasten ja nuorten mielipide?

5. Vakuutukset

- Kunnan tulee vastata siitä, että kaikki osallistuvat lapset ja nuoret ovat vakuutettuina harrastamisen aikana.

6. Viestiminen Harrastamisen Suomen mallista kunnan verkkosivuilla

Arviointi, harrastustoiminnan laatu

1.1 Harrastusten järjestäjien valinta ja tiedotus sekä ohjaajien osaaminen.

- Harrastusten järjestäjien valintamenettelyn avoimuus.
- Keinot, joilla kunta varmistanut, että harrastuksen ohjaajilla on tarvittavat tiedot ja taidot huomioiden harrastuksen sisältö sekä lasten ja nuorten kanssa työskentely.

1.2 Lasten ja nuorten kuulemisen laajuus ja laatu.

- Hakulomakkeen kuulemista koskevassa kohdassa tulee kuvata, miten kuuleminen on järjestetty ja esitellä miten lasten ja nuorten harrastustoiveet (mukaan lukien avovastausten laadulliset tulokset) on toteutettu.

Arviointi, harrastustoiminnan laatu

1.3 Etsivä harrastustoiminta sekä harrastustoiminnan esteettömyys ja saavutettavuus.

- Mukaan lukien toimet erityistä tukea tarvitsevien lasten ja nuorten harrastamisen edistämiseksi.

1.4 Innovatiiviset harrastussisällöt

- Esimerkkinä taidetta ja liikuntaa yhdistävä harrastus tai lasten ja nuorten ideoiden pohjalta rakennetut uudet harrastussisällöt.

Arviointi, harrastustoiminnan laatu

1.5 Paikallisten erityispiirteiden huomioiminen

- Esimerkiksi koulukuljetusten yhteensovittaminen harrastusten kanssa ja paikallisen liikunnan, urheilun, kulttuurin, kulttuuriperinnön tai muun osaamisen hyödyntäminen harrastuksissa.

1.6 Toteutuksen kehittämistoimet

- Kunnan toimet, joilla se kehittää Harrastamisen Suomen mallin toteutustaan verrattuna edelliseen lukuvuoteen (ml. lapsilta ja nuorilta saatu palaute).

Arviointi, harrastustoiminnan laajuus

2. Suunniteltu harrastuksiin osallistuvien lasten ja nuorten sekä ohjaustuntien määrät. Lasten ja nuorten osuus kaikista kunnan lapsista ja nuorista.

Mihin avustusta saa käyttää (hyväksyttävät kustannukset):

- ohjaajien palkka- ja palkkiokuluihin sekä matkakuluihin (ml. erityisen tuen tarpeessa olevien lasten ja nuorten avustajien kulut)
- kohtuullisiin koordinoitinkuluihin
- hyvin perusteltuihin kuljetuskustannuksiin harrastuspaikoille
- hankkeesta aiheutuviin tilakustannuksiin silloin, kun koulujen tilojen käyttö harrastamisen sisällön vuoksi ei ole mahdollista (koulun tilojen käytöstä ei voi aiheutua kustannuksia)
- välttämättömiin ja kohtuullisiin väline- ja materiaalikustannuksiin
- kohtuullisiin muihin kustannuksiin (esimerkiksi välipalat, kun lasten ja nuorten jaksaminen niitä edellyttää)

Käyttöaika ja kokonaiskustannuksista

- Avustuksen käyttöaika on 1.8.2023-31.7.2024. Avustus voi kattaa enintään 75 prosenttia avustettavan hankkeen kokonaiskustannuksista. Omarahoitusosuuteen ei voi esittää jotain toista valtionavustusta.
- Kokonaiskustannukset voivat sisältää myös muita hankkeesta tai toiminnasta aiheutuneita kustannuksia kuin hyväksyttäviä kustannuksia (esim. hankkeesta tai toiminnasta aiheutuneet lisäkustannukset koulukuljetuksista). Kaikki kustannukset (myös muut kuin hyväksyttävät kustannukset) ja tuotot tulee raportointivaiheessa kirjata hanketta tai toimintaa varten perustettavalle kustannuspaikalle.

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

Ajankohtaista Harrastamisen Suomen mallista

Neuvotteleva virkamies Iina Berden

24.1.2023

1. Koululaiskyselyn 2022 tulokset ja vuoden 2023 haku

- Koulukohtaiset tulokset OKM verkkosivulla avustushakua varten [Koululaiskyselyt harrastamisesta - OKM - Opetus- ja kulttuuriministeriö](#)
- Koululaisista 85% on mieluinen harrastus. Niistä lapsista ja nuorista, joilla ei ole harrastusta, 58% haluaisi aloittaa harrastuksen (avovastauksista, mikä se on)
- 36% harrastaa heti koulupäivän jälkeen
- Koululaisilla keskimäärän 7 toiveharrastusta ja kiinnostusta kokeilla 10 harrastusta
- Harrastamisen tärkeimmät syyt: tekee iloiseksi, kehityn ja kaverit

Koululaiskyselyn 2022 tulokset ja vuoden 2023 haku

- Oman kunnan lasten ja nuorten avovastaukset kysymyksiin:

Minkä harrastuksen haluaisit aloittaa? (kaikki vastaukset ja heidän, joilla ei vielä ole harrastusta)

Mitä haluaisit, että tehdään harrastuksissa, joita toivoit tässä kyselyssä?

- Kunnille lähetetään tilauslomake avovastausten saamiseksi. Kunta sitoutuu siihen, että se ei julkista henkilö- ja muita tunnistetietoja tai muuta ei-julkiseksi tarkoitettua materiaalia.

2. Uusi kehittämishankehaku

- Harrastamisen Suomen mallin toteutuksen laadun kehittämiseen
 - Valtakunnallisesti merkittävillä hankkeilla, joissa luodaan uusi toimintamalli tai koulutuskokonaisuus
 - Avustusta voivat hakea yhteisöt kuten kunnat, säätiöt ja yhdistykset.
 - Hakuaika 16.1.-28.2.2023
- Päätökset 15.4. mennessä
 - Avustuksiin voidaan käyttää enintään 2,5 miljoonaa euroa.
 - Avustus enintään 80% toteutuneista kokonaiskustannuksista
 - Hankkeiden tulee alkaa vuonna 2023 ja päättyä 30.6.2024 mennessä
 - Haku OKM asiointipalvelussa

Kehittämishankkeiden tavoitteena

- Lasten ja nuorten harrastustoiveiden toteuttaminen kunnissa
- Harrastusten ohjaajien ja valmentajien pedagogisen tai muun osaamisen lisääminen
- Erityistä tukea tarvitsevien lasten ja nuorten harrastamisen edistäminen
- Harrastamisen Suomen mallin ja urheilun tai taiteen perusopetuksen välisten yhteyksien vahvistaminen
- Kielivähemmistöihin kuuluvien lasten ja nuorten mahdollisuus harrastaa omalla kielellä

3. Koulutusta harrastusten ohjaajille ja valmentajille

Osana kansallista lapsistrategiaa suunniteltu koulutuksia lasten ja nuorten harrastusten ohjaajille ja valmentajille

- *Lapsen oikeudet vapaa-ajalla ja harrastuksissa* -koulutus
- Lapsen oikeuksien koulutuskokonaisuus: Lapsen oikeudet - eOppiva
- *Pedagogisten toiminnan perusteet lasten ja nuorten harrastustoiminnassa (3 op); Videosarja*
<https://aoe.fi/#/materiaali/2462>

Koulutus Zoom- ja DigiCampus-alustoilla kesällä ja syksyllä 2023;
290 osallistujaa

4. Harrastamisen Suomen mallin arviointi

Arvioinnin tekee Kansallinen koulutuksen arviointikeskus, Karvi

Arvioinnin tavoitteena on

- tuottaa tietoa harrastamisen Suomen mallille asetettujen tavoitteiden saavuttamisesta, mallin toimivuudesta ja vaikutuksista.
- tutkia mallin onnistumista erityisesti lasten ja nuorten kokemusten näkökulmasta,
- huomioiden myös kuntien ja paikallisten toimijaverkostojen näkökulmat ja kokemukset mallin toimivuudesta.
- nostaa esiin harrastamisen Suomen mallin vahvuuksia ja antaa sen toteuttamiseen ja kehittämiseen liittyviä suosituksia.

Arviointi valmistuu 31.3.2023 mennessä.